

บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

Role of Local Government Organizations in Relation to the Environment

จักรี ศรีจารุมณีญาณ¹, เฉลียว โมรีย์² และ พระมหาวิโรจน์ ญาณวีโร (ปิงสูงเนิน)³

Chakkree Sricharumedhiyan¹, Chaluai Moree², and Wiroj Puengsungnearn³

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University

¹E-mail: chakkree.sri@mbu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5522-5117>

²E-mail: chaluai2951@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1469-8388>

³E-mail: phramahawiroj1995@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4038-9597>

Received 07/12/2022

Revised 09/12/2022

Accepted 10/12/2022

บทคัดย่อ

ชุมชนหลายแห่งในปัจจุบันนี้พบว่าการบุกรุกพื้นที่สาธารณะแหล่งน้ำสาธารณะ ป่าไม้ ภูเขา แหล่งท่องเที่ยว แหล่งประมง ปลอมให้แหล่งทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ตื่นเงิน ปนเปื้อน ใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีขอบเขตและไม่รู้วิธีการจัดการกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทที่สำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพราะถือเป็นผู้ถือครองกรรมสิทธิ์ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดและใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด บทความนี้จะกล่าวถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายกำหนด มีหน้าที่หลักอยู่ 4 ประการ คือ บทบาทการดำเนินการ บทบาทการส่งเสริม บทบาทการประสาน และบทบาทการสนับสนุน โดยบทบาทหน้าที่นี้สร้างมาเพื่อแก้ไขปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ดีขึ้นและอำนวยความสะดวกแก่คนในชุมชน นอกจากนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่เน้นให้คนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีในชุมชนเพื่อการดำรงชีพและการประกอบอาชีพ ทำให้คนในชุมชนเกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทั้งยังเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชนอีกด้วย

คำสำคัญ: บทบาท; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น; สิ่งแวดล้อม

Abstract

Many communities today are found encroaching on public spaces, public water sources, forests, mountains, tourist sites, and fisheries, contaminating and degrading natural resources, and using resources without boundaries and ignorance. How to deal with the environment in the community. Local governments, therefore, play an important role in environmental

[563]

Citation: จักรี ศรีจารุมณีญาณ, เฉลียว โมรีย์ และ พระมหาวิโรจน์ ญาณวีโร (ปิงสูงเนิน). (2565). บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 563-576

Sricharumedhiyan, C., Moree, C., & Puengsungnearn, W., (2022). Role of Local Government Organizations in Relation to the Environment.

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 563-576; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.164>

management, because they hold ownership legally as required by law and are closest to the community. This article will discuss the roles of local government organizations in environmental management as required by law. There are 4 main functions; an action role, a promotion role, a coordination role, and a support role. This role has been created to better solve resource and environmental problems in the community and facilitate people in the community. In addition, local government organizations also have the authority to manage the environment according to the 2017 Constitution of the Kingdom of Thailand which focuses on people in the community taking advantage of the resources available in the community, for livelihoods and occupations, people in the community love and cherish the natural resources and environment in the community. It also provides opportunities for all sectors to participate in the management of resources and the environment in the community.

Keywords: Role; Local Government Organizations; Environment

บทนำ

มนุษย์ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือชุมชน เพื่อช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน ชุมชน หมายถึง องค์การทางสังคมอย่างหนึ่ง ที่มีอาณาเขตครอบคลุมท้องถิ่นหนึ่งและปวงสมาชิกสามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ได้ และสามารถแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ในชุมชนของตนเองได้สิ่งแวดล้อมก็ถือเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนเช่นกัน (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2525 : 52 ; พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์, 2563 : 19) เนื่องจากมนุษย์ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ สิ่งแวดล้อมในชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นจากทรัพยากรเดิมที่มีอยู่ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า อากาศ ดิน น้ำ เป็นต้น สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นที่เป็นรูปธรรม เช่น ถนน บ้านเมือง และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นที่เป็นนามธรรม เช่น วัฒนธรรม ประเพณี การเมือง กฎหมาย เป็นต้น

ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชนจำเป็นจะต้องมีหน่วยงานรัฐเข้ามาดูแลจัดการ ซึ่งโดยหลักการพื้นฐานนั้น องค์การสาธารณะซึ่งอาจเป็นรัฐบาลระดับชาติ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรชุมชนจะเป็นผู้ถือครองกรรมสิทธิ์ สิ่งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสังคม ทั้งนี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด องค์การสาธารณะผู้ถือครองกรรมสิทธิ์ในทรัพยากรอันเป็นทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ ย่อมมีหน้าที่คุ้มครองรักษาดูแลทรัพยากรอันเป็นทรัพยากรธรรมชาตินั้น ๆ มิให้เสียหายหรือถูกบุกรุกทำลาย และมีหน้าที่บริหารจัดการทรัพยากรสินเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนได้อย่างยั่งยืน (เสาวนีย์ เกริกฤกษ์, 2558 : 1)

ชุมชนหลายแห่งในปัจจุบันนี้พบว่ามี การบุกรุกพื้นที่สาธารณะ แหล่งน้ำสาธารณะ ป่าไม้ ภูเขา แหล่งท่องเที่ยว แหล่งประมง ปลอมให้แหล่งทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ดินเค็ม ปนเปื้อน ใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีขอบเขตและไม่รู้วิธีการจัดการกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน อีกทั้งยังเกิดความขัดแย้ง การแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติระหว่างปัจเจกชน ชุมชน และเป็นภัยคุกคามสุขภาพและความปลอดภัยของประชาชน อาทิ ปัญหามลพิษ น้ำท่วม ไฟป่า โรคระบาด และอื่นๆ อันมีสาเหตุมาจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในชุมชนผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดก็คือคนในชุมชน การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนนับเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ทำให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาได้ การให้อำนาจกับชุมชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้การพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะชุมชนท้องถิ่นอยู่ใกล้ชิดกับทรัพยากร โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรของรัฐที่ทำงานอยู่ในท้องถิ่น และมีความใกล้ชิดกับท้องถิ่นมากที่สุด (สุนิสา ละวรรณแก้ว, 2555 : 1) การให้อำนาจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการชุมชนถือว่าการกระจายอำนาจ และสามารถเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้คนในชุมชนเกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้อีกด้วย

จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ไม่ใช่เพียงแค่เป็นส่วนหนึ่งในชุมชนเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก สังเกตได้จากวิถีชีวิตของคนในชุมชนจะมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในชุมชนนั้น ๆ หากไม่มีการจัดการที่ดีจะทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมต่อและกระทบกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทที่สำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพราะถือเป็นผู้ถือครองกรรมสิทธิ์ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดและใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด บทความนี้จะกล่าวถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายกำหนด ดังต่อไปนี้

การปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) เป็นรูปแบบพื้นฐานอย่างหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่มีความสำคัญต่อการฝึกหัดประชาธิปไตย โดยเฉพาะแก่ชุมชนท้องถิ่นที่จะได้มีส่วนร่วม ในการตอบสนองปัญหาความเป็นอยู่และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของตนเองได้เป็นอย่างดี เพราะลำพังเพียงรัฐบาลกลางไม่อาจดูแลตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของประชาชนได้อย่างตรงใจและทั่วถึงอย่างแท้จริง ดังนั้น ลักษณะของการปกครองท้องถิ่น คือ การที่องค์กรหนึ่งมีอาณาเขตของตนเอง มีจำนวนประชากรตามที่กำหนด มีอำนาจ และมีอิสระในการปกครองตนเอง มีการบริหาร การคลังของตน มีหน้าที่ให้บริการด้านต่างๆ แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวจะมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง

[565]

Citation: จักร ศรีจามเธิญาน, เฉลียว โมริย์ และ พระมหาวิโรจน์ ญาณวิโร (ปีสูงเนิน). (2565). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 563-576

Sricharumedhiyan, C., Moree, C., & Puengsungnearn, W., (2022). Role of Local Government Organizations in Relation to the Environment.

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 563-576; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.164>

.....
โดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น การมีสภาท้องถิ่น เป็นต้น (โกวิทย์ พวงงาม, 2550 : 26 ; นภาจรี จิระนันท์ประวัติ, 2557 : 4)

การปกครองท้องถิ่นเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจของการจัดสรรทรัพยากรให้กับท้องถิ่น ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นลักษณะของการจัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่นภายใต้การถ่ายโอนอำนาจจากรัฐบาลกลางสู่การตัดสินใจของประชาชน โดยมีเป้าหมายอันแท้จริงก็คือการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถปกครองตนเอง (ไพฑูริย์ มาลา, 2553 : 35)

การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองหน่วยย่อยของประเทศนอกเหนือจากรัฐบาลกลาง เป็นรูปแบบของการกระจายอำนาจ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนกลุ่มย่อยในแต่ละท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการเลือกผู้นำของตน ให้เข้ามาทำหน้าที่บริหารจัดการสนองความต้องการ พร้อมทั้งแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างรวดเร็ว ตรงความต้องการ และด้วยความทั่วถึง ขณะเดียวกันก็จะเห็นผลตอบรับในทันทีด้วย (นภาจรี จิระนันท์ประวัติ, 2557 : 1)

จากนิยามของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่กล่าวมาข้างต้น การปกครองส่วนท้องถิ่นจะเน้นที่ความสัมพันธ์กับชุมชนและเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับคนในชุมชนมากที่สุด เป็นการกระจายอำนาจสู่ชุมชน ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การเลือกตั้งบุคคลที่จะเข้ามาทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคนในชุมชนยังสามารถบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่นได้อีกด้วย แสดงให้เห็นถึงระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ณ วันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2563 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสิ้น 7,850 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563 : 1) แยกประเภทได้ ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่ง
2. เทศบาล 2,472 แห่ง
3. เทศบาลนคร 30 แห่ง
4. เทศบาลเมือง 195 แห่ง
5. เทศบาลตำบล 2,247 แห่ง
6. องค์การบริหารส่วนตำบล 5,300 แห่ง
7. องค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ 2 แห่ง ได้แก่ (1) กรุงเทพมหานคร และ (2) เมืองพัทยา

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“บทบาท” หมายถึง ลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น บทบาทจึงมีความสัมพันธ์กับอำนาจและหน้าที่บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน (นปภัช ธรรมบำรุง, 2564 : 6-7) ดังนี้

[566]

1. การดำเนินการ

การดำเนินการ หมายถึง การจัดหาหรือจัดให้มี บำรุงรักษาให้คงสภาพที่ดีตลอดไป กำจัดให้หมดไป บำบัดฟื้นฟู ปรับปรุงให้มีสภาพดีขึ้น ควบคุมการใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามที่กำหนด ศึกษาวิจัยให้ได้วิธีการ หรือองค์ความรู้ เพื่าระวังให้ทราบเหตุหรือแหล่งเกิดเหตุ การติดตามและตรวจสอบองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น มีบทบาทการดำเนินการในด้านต่างๆ

นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังมีบทบาทในการดำเนินงานก่อสร้างและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ หรือมีการเกี่ยวเนื่องกับหลายองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น หรือในลักษณะที่เป็นเครือข่ายหลักในการเชื่อมโยงกับแผนงานโครงการและที่ดำเนินโดยองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นอื่นในเขตจังหวัด อย่างไรก็ตาม บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการดำเนินการใด ๆ ในเขตองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด จะต้องเป็นอำนาจและหน้าที่กฎหมายกำหนด และดำเนินการเท่าที่จำเป็นหรือเป็นกรณีที่เกิดขึ้นภัยพิบัติขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่นนั้น

2. การส่งเสริม

การส่งเสริม หมายถึง การให้หรือเพิ่มเติมในด้านความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึกและความตระหนัก การมีส่วนร่วม และความพร้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นทุกระดับมีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมในด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2 ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนในท้องถิ่นและบุคคลในองค์กร ส่งเสริมการท่องเที่ยว

2.3 สำหรับเทศบาลยังต้องมีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ ด้วย

3. การประสาน

การประสาน หมายถึง การสื่อสารหรือการดำเนินการใด ๆ ให้เกิดความร่วมมือหรือเกิดการทำงานร่วมกันระหว่างองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่น รวมทั้งให้เกิดบูรณาการในการบริหารจัดการในพื้นที่ เพื่อลดความซ้ำซ้อน สนับสนุนงานซึ่งกันและกัน ลดค่าใช้จ่าย และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

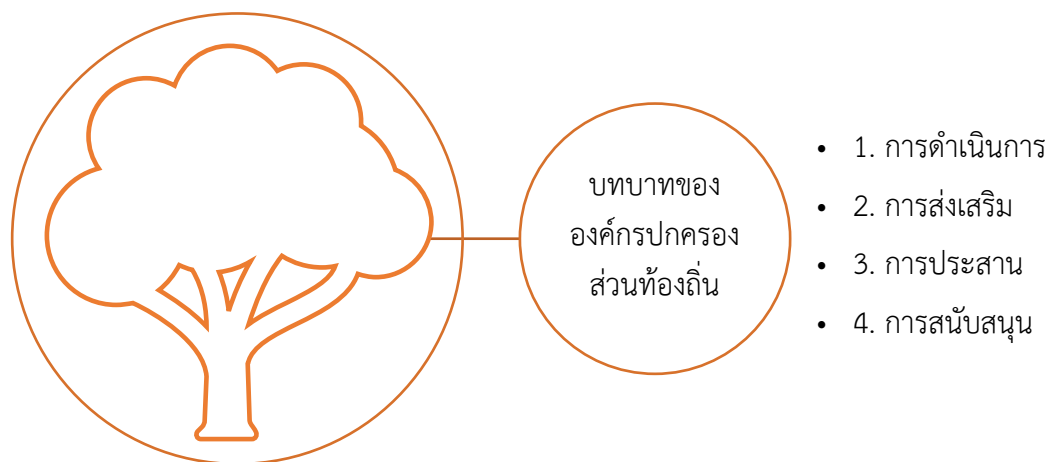
4. การสนับสนุน

การสนับสนุน หมายถึง การให้หรือให้ใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรกล แรงงาน ข้อมูล และงบประมาณเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

สนับสนุนงบประมาณให้แก่ข้าราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เฉพาะในกรณีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จะต้องดำเนินการเอง แต่ไม่สามารถดำเนินการเองได้ เนื่องจากเป็นงานปฏิบัติ

ซึ่งต้องใช้เทคนิควิชาการสูง และหน่วยงานของรัฐนั้นมีความสามารถที่จะดำเนินการได้ดีกว่า และผลของการให้การสนับสนุนนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด สนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกรณีเร่งด่วน และจำเป็น หากไม่ดำเนินการ จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประชาชน

สนับสนุนงบประมาณให้แก่ประชาคม องค์กรประชาชน ควรเป็นไปในลักษณะของการส่งเสริมความสามารถดำเนินการ โดยใช้ศักยภาพของตนเองในการบริหารจัดการในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ โดยไม่ให้การสนับสนุนในลักษณะของการให้สิ่งของหรือการดำเนินการแทน

แผนภาพที่ 1 บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักการกระจายอำนาจการปกครองจากรัฐบาลกลางสู่ท้องถิ่น ครอบคลุมถึงเรื่องการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม หรือการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นในการปกป้องคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Brown, 2002 : 6-17 อ้างถึงใน เกศสุตา สิทธิสันติกุล, วราภรณ์ ปัญญาวิดี และ ปราบณา ยศสุข, 2559 : 31) ชุมชนท้องถิ่นหรือผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสามารถแลกเปลี่ยนปัญหา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการ แก้ปัญหา ร่วมบริหารจัดการ ร่วมกำหนดกฎระเบียบ และร่วมรับผลประโยชน์จากการบริหารจัดการร่วมกัน (Pagdee, Kim, & Daugherty, 2006 : 33-52; เกศสุตา สิทธิสันติกุล, วราภรณ์ ปัญญาวิดี และ ปราบณา ยศสุข, 2559 : 31) ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมาย กำหนดและมีหน้าที่ที่ควรทำเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ในแต่ละพื้นที่มี ลักษณะทางกายภาพ สภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนทรัพยากรต่างๆแตกต่างกัน ดังนั้น แม้ว่าจะ

มีการจัดโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เหมือนกันเกือบทั่วประเทศ ยกเว้นแต่ในบางเขตเมืองที่มีการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษนั้น ก็ส่งผลให้ศักยภาพของการบริหารองค์กรหรือการจัดการทรัพยากรของตนเองมีความแตกต่างกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมได้มากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี “บทบาท” อย่างไรในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะหากกล่าวถึง “บทบาท” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมสามารถ จำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ บทบาทดำเนินการ บทบาท ส่งเสริม บทบาทประสานงาน และบทบาทสนับสนุน (วรวิญญู เสนาสุ, 2556 : 30-35) ดังต่อไปนี้

1. บทบาทการดำเนินการ

ในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่จังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบต้องดำเนินการ ดังนี้

(1) จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองตามกรอบแนวทางของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546

(2) จัดทำโครงการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อเสนอเข้าสู่ระบบแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

(3) สามารถจัดจ้างและซื้อบริการจากหน่วยงานอื่น ๆ จากภาคเอกชน หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ แล้วแต่กรณีในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

ในฐานะองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ดูแลเขตพื้นที่ท้องถิ่นครอบคลุมทั้งจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะมีบทบาท ดังนี้

(1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำระบบข้อมูล เพื่อการวางแผน การเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลด้านการจัดการ สิ่งแวดล้อมขององค์กรส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตพื้นที่จังหวัด

(2) กรณีที่เป็นพื้นที่คาบเกี่ยวกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด เทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบลที่จะต้องร่วมดำเนินการ ในการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม การป้องกัน และแก้ไขภาวะมลพิษ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีบทบาทในการดำเนินการ เช่น การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม เป็นต้น

(3) องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีบทบาทในลักษณะเป็นเครือข่ายหลักในการเชื่อมโยงแผนงานโครงการด้านสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด

กรณีที่เป็นเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ คือ

(1) จะต้องคุ้มครอง พื้นฟู และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การดูแลรักษาที่สาธารณะ การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ และรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย

(2) จะต้องป้องกันและแก้ไขภาวะมลพิษในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ เช่น การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

(3) จะต้องติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ การกระจายอำนาจกับการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. บทบาทการส่งเสริม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ มีบทบาทในการส่งเสริมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่

(2) ส่งเสริมสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชน ในการอนุรักษ์และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3. บทบาทการประสาน

บทบาทในการประสานส่วนใหญ่เป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องประสานในด้านต่างๆ คือ

(1) ประสานจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามกรอบแนวทางของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2546 เพื่อไปจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดในภาพรวมต่อไป

(2) ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ตลอดจนประสานการทำงานกิจกรรมร่วมกันระหว่างท้องถิ่นอื่นในเขตจังหวัด

(3) กรณีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่คาบเกี่ยวระหว่างจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีบทบาทในการประสานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตจังหวัดอื่น ๆ นั้น

4. บทบาทสนับสนุน

บทบาทในส่วนนี้ก็ยังเป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีบทบาทในการจัดสรรงบประมาณและสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ ดังนี้

(1) สนับสนุนงบประมาณให้แก่ราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในการจัดการสิ่งแวดล้อม เฉพาะกรณีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จะต้องดำเนินการเองแต่ไม่สามารถดำเนินการเองได้ เนื่องจากเป็นงานปฏิบัติซึ่งจะต้องใช้เทคนิควิชาการสูงและหน่วยงานของรัฐนั้นมีความสามารถที่จะดำเนินการได้ดีกว่า และผลของการให้การสนับสนุนนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

(2) สนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด ในกรณีที่เร่งด่วนและจำเป็นในการจัดการสิ่งแวดล้อม หากไม่ดำเนินการจะต้องก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประชาชนในเขตพื้นที่

(3) สนับสนุนงบประมาณให้แก่ประชาคม องค์กรประชาชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการดำเนินการ โดยให้ประชาคม/องค์กรประชาคมใช้ศักยภาพของตนเองในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในลักษณะร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมการกระจายอำนาจกับการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผลประโยชน์มากกว่าการสนับสนุนในลักษณะของการให้สิ่งของหรือการเข้าไปดำเนินการแทน ซึ่งเป็นการดำเนินการระยะสั้นและไม่ยั่งยืน

จากบทบาททั้ง 4 ประการข้างต้น จะเห็นได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างมีบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้โดยพื้นฐานว่า ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะต้องมีความบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ตน ในกรณีพื้นที่คาบเกี่ยวระหว่างกัน ทั้งในเขตพื้นที่ภายในจังหวัดหรือระหว่างจังหวัด จึงเป็นบทบาทขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดในการประสานงานและดำเนินการ ในกรณีพื้นที่คาบเกี่ยวนั้น นอกจากนี้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 อีกด้วย

1. บทบาทการดำเนินการ	2. บทบาทการส่งเสริม	3. บทบาทการประสาน	4. บทบาทสนับสนุน
• (1) จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น • (2) จัดทำโครงการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม • (3) สามารถจัดจ้างและซื้อบริการจากหน่วยงานอื่น ๆ จากภาคเอกชน	• (1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน • (2) ส่งเสริมสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชน	• (1) ประสานจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น • (2) ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ • (3) กรณีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่คาบเกี่ยว	• (1) สนับสนุนงบประมาณให้แก่ราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม • (2) สนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น • (3) สนับสนุนงบประมาณให้แก่ประชาคม องค์กรประชาชน

แผนภาพที่ 2 บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 หมวด5 หน้าที่ของรัฐ และหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ

(1) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี อันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและ

สนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย (ราชกิจจานุเบกษา หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 57, 2560 : 15)

(2) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ (ราชกิจจานุเบกษา หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 57, 2560 : 15)

(3) การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง

ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า (ราชกิจจานุเบกษา หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 58, 2560 : 15)

(4) รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(ก) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

(ข) จัดให้มีการวางผังเมืองทุกระดับและบังคับการให้เป็นไปตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ รวมตลอดทั้งพัฒนาเมืองให้มีความเจริญโดยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

(ค) จัดให้มีมาตรการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อให้ประชาชนสามารถมีที่ทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(ง) จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอื่น

(จ) ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า รวมทั้งพัฒนาและสนับสนุนให้มีการผลิตและการใช้พลังงานทางเลือกเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานอย่างยั่งยืน (ราชกิจจานุเบกษา หมวด 6 แผนนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 72, 2560 : 18)

บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อม ในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมก็อาจมีข้อขัดแย้งกันได้โดยเฉพาะในการเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชน เช่น กรณีการต่อต้านการเปิดปิดเขื่อนราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ กรณีพิพาทเรื่องน้ำที่เกิดขึ้นในบริเวณอ่างเก็บน้ำแม่มาน จังหวัดแพร่ การต่อต้านเขื่อนของชุมชนสะเยียบ จังหวัดน่าน เป็นต้น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น นอกจากจะไม่มีแนวทางสนับสนุนขบวนการของภาคประชาชนแล้วหรือทำหน้าที่ตัวกลางไกล่เกลี่ย ยังทำหน้าที่ร่วมกับภาครัฐทั้งหน่วยงานในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคและร่วมกับภาคเอกชนทั้งหลาย ในการขัดขวางการเรียกร้องของภาคประชาชนเหล่านั้น สะท้อนให้เห็นว่าการกระจายอำนาจได้กลายเป็นการกระจายระบบอำนาจนิยมหรือการทำให้เป็นระบบราชการมากยิ่งขึ้น เป็นการเพิ่มกลไกของราชการส่วนกลาง เป็นผลให้ระบบราชการมีขนาดใหญ่ขึ้น สะท้อนปัญหาว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทำหน้าที่เป็นองค์กรของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริงในการปกป้องผลประโยชน์ที่สำคัญของชุมชน องค์กรความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิเคราะห์บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทด้านการส่งเสริมจะเป็นส่วนที่เหมือนกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกองค์กร ส่วนบทบาทด้านการประสานและสนับสนุนเป็นขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดเพียงอย่างเดียว ส่วนบทบาทด้านการดำเนินงานจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ต้องดำเนินการเหมือนกันและส่วนที่องค์กรปกครองส่วนจังหวัดจะมีบทบาทต่างจากเขตเทศบาลและองค์กรบริหารส่วนตำบล ดังตารางต่อไปนี้

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม	
บทบาทด้านการดำเนินการที่เหมือนกัน	
1. จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองตามกรอบ แนวทางของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำ และประสานแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 2. จัดทำโครงการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อเสนอเข้าสู่ระบบแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด 3. สามารถจัดจ้างและซื้อบริการจากหน่วยงานอื่นๆ จากภาคเอกชน หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นอื่นๆ แล้วแต่กรณีในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	
บทบาทด้านการดำเนินการที่ต่างกัน	
องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะมีบทบาท ดังนี้ (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการวางแผน การเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตพื้นที่จังหวัด (2) กรณีที่เป็นพื้นที่คาบเกี่ยวกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด เทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบลที่จะต้องร่วมดำเนินการในการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม การป้องกันและแก้ไขภาวะมลพิษ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีบทบาทในการดำเนินการ เช่น การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม เป็นต้น (3) องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีบทบาทในลักษณะเป็นเครือข่ายหลักในการเชื่อมโยงแผนงานโครงการด้านสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด	กรณีที่เป็นเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ คือ (1) จะต้องคุ้มครอง พื้นฟู และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบรวมถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การดูแลรักษาที่สาธารณะ การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ และรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย (2) จะต้องป้องกันและแก้ไขภาวะมลพิษในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ เช่น การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย (3) จะต้องติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่

บทสรุป

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้น ไม่ได้จัดการแต่เพียงสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติแต่ยังรวมถึงสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น บ้านหรือถนน คลอง และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านดำเนินการ มีทั้งการอนุรักษ์ฟื้นฟู และการจัดการให้เป็นระบบ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดจะมีบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากกว่า เขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล คือบทบาทการประสานงานและการสนับสนุน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำความเข้าใจงานสิ่งแวดล้อมที่ได้รับมอบหมายว่าเป็นการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านการใช้ทรัพยากร การกำจัด การบำบัด การฟื้นฟูต่อของเสียและมลพิษ หรืองานการควบคุมกิจกรรมทั้งในและนอกระบบการจัดการ และควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่มีความรู้เรื่องงานการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อดำเนินงานทางด้านวิชาการ หรืออาจแต่งตั้งในรูปแบบของกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

อีกสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในชุมชนคงอยู่และมีความยั่งยืน ยังต้องได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านและเน้นให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการทำให้คนในพื้นที่ได้รับความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและส่วนรวม และเกิดจิตสำนึกรักและหวงแหนสิ่งแวดล้อมในชุมชน รู้จักการบริหารจัดการไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน แม้จะมีบทบาทและหน้าที่ชัดเจน แต่ในบางครั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ในชุมชนและทำงานร่วมกับชาวบ้านในพื้นที่ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชาวบ้านในพื้นที่ได้

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). *ข้อมูลจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. [Online]

<http://asean.dla.go.th/public/article.do?lv2Index=36&lang=th&random=1473013325179>
[6 สิงหาคม 2563]

เกศสุตา สิทธิสันติกุล, วราภรณ์ ปัญญาวดี, และ ปราบธนา ยศสุข. (2559). องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทการสนับสนุนการอนุรักษ์ป่าไม้ในชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*. 12(1), 29-45.

โกวิทย์ พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: เอกซเปอร์เน็ท.

ไททัศน์ มาลา. (2554). การปกครองท้องถิ่นไทยในระยะเปลี่ยนผ่าน. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 1(2), 29-49.

-
- นปภัช ธรรมบำรุง. (2564). การปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมในช่วง
สถานการณ์โรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) : ศึกษากรณีตำบลลาดใหม่ อำเภอสว่าง
ชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
นภาจรี จิระนนทประวัตติ. (2557). การปกครองท้องถิ่น-ประชาธิปไตยใกล้มือประชาชน. [Online]
https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1340 [20 ตุลาคม 2565]
พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์. (2563). ชุมชน ท้องถิ่น รัฐ: ความสัมพันธ์ที่มีต่อการปกครองท้องถิ่น. *วารสาร
สังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 5(8), 16-35.
ราชกิจจานุเบกษา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560. (2560, เมษายน 6). ราชกิจจา
นุเบกษา, 134 (40ก), 15-18.
วรัญญู เสนาสุ. (2556). การกระจายอำนาจกับการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
กรุงเทพฯ: เพนไท.
สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2526). การพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
สุนิสา ละวรรณแก้ว. (2555). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม. [Online] <https://www.gotoknow.org/posts/479897> [20 ตุลาคม 2565]
เสาวนีย์ เกริกฤกษ์. (2558). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม. [Online]
<https://lawforasean.krisdika.go.th/File/files/1532560323.72902f5246cb96465c5d26e2921162e3.pdf> [20 ตุลาคม 2565]
Brown, K. (2002). Innovations for conservation and development. *The Geographical Journal*.
168(1), 6-17.
Pagdee, A., Kim, Y. & Daugherty, P. J. (2006). What makes community forest management
successful: A meta-study from community forests throughout the world. *Society and
Natural Resources*. 19(1), 33 - 52.